

Írta: Ulrich Károlyné

Start Szálló

*„Adassék nékem annyi lelki erő, hogy mindazt elfogadjam, amin változtatni nem tudok, és bátorság ahhoz, hogy mindazt megváltoztassam, amire képes vagyok, és bölcsesség ahhoz, hogy el ne tévedjek közöttük.”
(Friedrich Oetinger, 1702-1762)*

„Előző életemben” hosszú éveken keresztül, mint hatósági gyermekvédelmi dolgozó, Budapesten a III. kerületben gyermekvédelmi csoportvezető voltam. Gyámhatósági szemszögből az intézetek és az intézeti légkör ismeretlen volt számomra. Az intézetekről jóformán csak azt tudtuk -ami egy idős kollegánk mondását igazolja: „mi beutalunk, a többi az ő dolguk”. Így aztán évek során kialakult a rendszer, hogy 12-14 éves és azon felüli gyermeket nem utalunk intézetbe, inkább felvállaltuk jól-rosszul a hatósági gyermekvédelmet túllépő családgondozást. Akkor még nem volt intézményesített családgondozói hálózat. Figyelemmel kísértük a véleményünk szerint legveszélyeztetettebb korosztályt, a kamaszokat, és több-kevesebb sikerrel tudtuk egyengetni életüket. Fontosnak tartottuk munkánkat, mert az intézményes oktatásból kikerült, szociálisan veszélyeztetett fiatalok problémáival senki nem foglalkozott. Drogos, csavargó, kriminalizálódó gyerekekkel foglalkoztunk.

Ekkor jött az intézményesített családgondozás, ahol nem elébe mentek a bajoknak, hanem csak bejelentkezésre, kérésére tettek valamit. Minket a vezetés eltiltott a „nem hatósági” munkától, így nyolc hónap alatt a gyermekvédelmi csoport feloszlott, mindegyikünk elhagyta az önkormányzatot, és bár családokkal és gyerekekkel foglalkozunk, de más-más területen.

Én, mint csoportvezető utoljára jöttem el, hisz 47 évesen 10 év ottlét után nehezen váltam meg gondozott családjaimtól. Kerestem és végül találtam olyan helyet, ahol úgy érzem, segíteni tudok, ahol szükség van rám, ahol nem gátolnak, akadályoznak tenni akarásomban.

Így kerültem a Róbert Nevelőotthonba 1994. január 1-jén, mint utógondozó. Első feladatnak tartottam, hogy felmérjük az intézetből kikerülő, nagykorúvá váló növendékek ki-, illetve haza helyezhetőségének lehetőségét.

Ekkor vált nyilvánvalóvá, hogy, igen nagy százalékuknak vagy nincs hova, vagy képtelenség a családba visszamenniük. Felméréseink során az elvégzett környezettanulmányok bizonyították, hogy növendékeink jó részének visszakерülése a családjába az eddigi munkánk eredmény veszítését okozná. A családok jó része vagy romlott, vagy ugyanazon a szinten maradt szocializációjában, mint amikor a gyermekeket kiemelték onnan.

Ezt átérezve, sok-sok szervezőmunka után döntött úgy az intézmény vezetése, hogy utógondozó szállót alakítanak ki a fiúk számára a volt mosoda-helyiségből, ezzel is segítve életkezdésüket. Ezt 1994 augusztusában az odaköltöző fiúk több-kevesebb szorgalommal ki festették-mázolták.

A teljes felújítás után részben pályázaton nyert, részben a Máltai Szeretetszolgálattól kapott bútorokkal rendeztük be. A munka alatt a kapott bútorok, berendezési tárgyak javítása, szétosztása egymás-ráhangelődést, összeszokást eredményezett.

Szeptemberben három szobába költöztek a fiúk. A szobák és a lakótársak kiválasztását rájuk bíztuk. Szobájukat maguk rendezték be, saját elképzelésük szerint. Elsődleges feladatnak a munkahelykeresést tartottuk. Pályakezdőként a várakozási idő alatt is regisztráltak voltak, az elmúlt két évben szinte minden növendék dolgozik vagy kisebb megszakításokkal más-más munkahelyen kereső foglalkozást, végez.

Fontosnak tartottuk az összegyűjtött családi pótlékuk lehetőség szerinti értékmegőrző befektetését. Így nemcsak a pénz megtartását tartjuk szem előtt, hanem a fél éves befektetéseknél a kamatot is jóvá iratjuk. Ez igen szépen működik, már van olyan fiú, aki 1 év alatt 100. 000 Ft-tal növelte a bentlévő pénzét, persze van olyan is, aki hónapok óta nem tud spórolni.

A gazdálkodás tanításánál a „minden pénzbe kerül” elvét követjük, mert a részben vagy teljesen hospitalizálódott növendékek, a-kiknek nagy része egész kicsi korban került be az intézeti „körhintába”, ezt nehezen értik meg.

Legtöbbjük nehezen fogadja el, hogy munkabérét beossza, extra igényeit – márkás piperecikkek, ruhák – csak több hónapi takarékoskodással elégítheti ki, és lassan-lassan sajátítja el a kinti élet értékrendjét, hogy a ruha, a cipő nem jár, hanem eddig is vették, ezután minden saját pénzbe kerül.

A kinti élet buktatóinak kivédésére, a munkahelyi konfliktusok kezelésére, a hivatali ügyintézésekre mind-mind csak lassan, fokozatosan, türelmesen lehet őket rávezetni, úgy, hogy a tanácsokat el tudják fogadni. Nekünk, felnőtteknek, szakembereknek türelmesnek kell lenni a suta, századszor is hangosan visszaválaszoló, „beszóló” kamasszal, hisz ők tapasztalatlanok lehetnek, ám szeretetigénylők.

A nevelőotthonunkban kialakított utógondozó szálló a mai gazdasági helyzetben rendkívül fontos.

Nagykorúvá váló növendékeink állás, lakás, és életcél nélkül; az eddig biztos otthont nyújtó nevelőotthonokból az utcára kerülnének többségükben. A nevelőotthonukhoz való kötődés, illetve lassú elszakadás folyamatában tartjuk fontosnak a jelenlegi szállórendszert. Továbbfejlesztésén dolgozunk. Lakásotthon kialakítását tűztük ki célul, második lépcsőnek. Itt is sokszor támogatással, de már teljes egészében saját, önálló élet kialakítását tervezzük növendékeinknek.

Dani

1994. május közepén – még kezdő nevelőotthonos koromban -felhívott a bőrdíszműves szakoktató, hogy egyik tanulóját az éjjel bevitték az ideiglenesre a rendőrök, az este berúgott, részegen randalírozott az utcán, nagyon össze van verve, segítsek. Ekkor találkoztam Danival először.

180 cm magas, világosbarna hajú, kék szemű fiú Dani.

Teljesen zavarosan adta elő történetét.

Az ügyet súlyosbította, hogy Dani pártfogó felügyelet alatt állt, előző ittas állapotban elkövetett randalírozásai miatt. Az ügyet nem lehetett meg nem történtté tenni, így elkeseredetten vette tudomásul, hogy vállalnia kell cselekedeteinek következményeit.

Két hét múlva ballagáskor találkoztam újra vele.

Szép bordó öltönyét dicsértem, amire azt válaszolta, hogy „a szeme körüli színárnyalathoz csináltatta”. Talán ez volt az a mondat, ami felkeltette iránta a figyelmemet. Ekkor kikértem iratanyagát, mert szerettem volna megismerni ezt a „Cyrano stílusú” fiút.

Családi háttere igen rendezetlen. Két testvére van. Szülei italozó, brutális életvitelt folytattak, elváltak, így Dani édesanyjával anyai nagymamájához költözött vidékről. A nagymama egy idő után megunt az anya italozásait, csavargásait, ő nem bírt a három fiúval, kérésére a gyámhatóság intézetbe utalta őket. A két testvér azóta már az apához került vidékre. Dani ekkor VII. osztályos volt, 12 éves. Felvételi anamnézisében szerepel, hogy igen gyenge tanuló, fokozott belső feszültségeit, indulatát a külvilágra vetíti. Az otthoni kedvezőtlen szociális körülmények neurotizáltak, romboló, szembeszegülő magatartást tanúsított!

Szöllősgyörökre került, így a családjához való ambivalens viszonya, érzelmi labilitása a távolság miatt elmélyült. Szípuzni kezdett, ami 2 évig tartott kisebb megszakításokkal.

Itt kötött szoros barátságot a vele egyidős, de nála lényegesen gyengébb fizikumú, családi háttér nélküli G-val. Ez a barátság a mai napig tart, néha pozitív, néha negatív irányba tereli őket.

A szakiskolát mind a ketten a Róbertben végezték, mint bördíszműves szakmunkások „szabadultak”.

1994-ben Dani szakiskolája elvégzése után az utolsó nyarat a nevelőotthoni csoportjukkal táborozással töltötte. 1992-ben önként leszokott a szípuzásról, de helyette az alkoholt választotta, és a táborozás alatt az alkohol miatt került bajba. Hazaküldték. Itthon mindenki óvott attól, hogy az utógondozói szállóra kerüljön.

Ekkor édesapja vidéken, édesanyja a VII. kerületben egy kicsi szoba-konyhában lakott. Mindketten erősen italozó életmódot folytattak. Jelenlegi állapotukban semmiképpen nem lettek volna alkalmasak arra, hogy Danit megnyugtatóan oda engedjék. Dani negativisztikus magatartása és hozzáállása a szálló építése alatt kitűnt. A munkát elszabotálta, felelősségre vonásnál rögtön támadásba, agresszivitásba ment át, így a többi fiútól is nagy türelemre volt szükség, hogy a munka közbeni megjegyzéseit elviseljék.

Beköltözésnél egy szobába kerültek saját választásukból G-val.

Danit pályakezdő munkanélküliként regisztráltattuk, mert szakmájában szinte lehetetlen elhelyezkedni. Hosszas beszélgetések után jöttünk rá, hogy pályát kéne módosítania. Mindig szerette az állatokat, álma a kutyakiképzés. (Szobájába sűrűn fogad be ma is elhagyott állatokat.) Ekkor találtunk számára egy álmához közelítő munkahelyet, a Lehel úti Állatkórházat. Itt 1994 novemberétől folyamatosan dolgozik, mint állatápoló.

Az első hónapok nem voltak konfliktusmentesek a munkahelyén, de megszokta, megszerette, ahogy őt is szeretik és megbecsülik.

Ő az, akire mindig számíthatnak beugróként, helyettesként akár ünnepen, akár éjszaka. Igen jól keres, átlagban havi 10.000 Ft-ot teszünk a bankba.

Természetében nagy változás állt be. Ezalatt a közel két év alatt egyszer fordult elő, hogy leitta magát. Öltözködésében, életstílusában igényesebb lett, bár konfliktuskezelési képtelensége néha agresszivitást vált ki belőle, de ez nem komoly, inkább „bohóckodás” a többiek előtt. Ilyenkor komoly „harcot” folytatunk, „vére menő” vitáink vannak. Sok vitánk volt azzal kapcsolatban, hogy társait „lecigányozza”, mivel ő kékszemű, világoshajú fiú. A nála sötétebbeket, akár kedveskedve, akár dühből megcímkezi. Míg nem vidéken él édesapjánál egy lagzi során lefénképezett filmjét velem hívattatta elő, és megkért, hogy nehogy valaki kezébe kerüljön az előhívott film. Amikor megmutatta a fényképeket, kiderült, hogy ők is cigányok.

Jelenleg kutyakiképző tanfolyam hiányában kutyakozmetikai tanfolyamot céloztunk meg ősztől.

20 éves most, itt még négy évig lehet. Ez idő alatt szeretne összespórolni legalább annyit, hogy lakás-használatbavételi díjat tudjunk pályázaton felmutatni. Számításaink szerint 5-600. 000 Ft jöhet addig össze.

Sajnos szüleivel a családgondozáson kudarcot vallott. Ma már Dani is ritkábban megy vidékre édesapjához, mert a körülményeket, a „kocsmaterápiát” már elutasítja, így megszólják, kinézik onnan. Gúnyolják, hogy nem igazi férfi, mert nem ittasodik le.

Édesanyja közel egy éve nem jelentkezik, érdeklődésemre nem reagál. Néha felhívja fiát, ilyenkor újabb és újabb mesékkal pénzt kér és kap tőle.

Munkahelyi környezete is befolyásolta, és sok-sok beszélgetésünk eredményeként elhatározta, hogy még Szőlősgyörökön történt tetoválását eltüntessük, mint „zacis” kora utolsó látható jelét. Így kerültünk a tisztikórház plasztikai sebészetére, ahol az orvos, nem ismervén kapcsolatunkat, felszólított, hogy „anyuka üljön le, míg megbeszéljük a műtétet.” Természetesen nem tiltakoztam; kijövetkor Dani átfogta vállamat, mintegy megköszönve, hogy nem tiltakoztam az anyukázás ellen. Ezek az önkéntelen mozdulatok adnak erőt, és igazolják, hogy érdemes folytatni a munkát.